

บทที่ 6

การศึกษาของประเทศฝรั่งเศส

ฝรั่งเศสมีขนาดใหญ่เป็นที่สองรองจากรัสเซีย ใหญ่กว่าสหราชอาณาจักรกว่าเท่าตัว ประชาชนมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในด้าน เชื้อชาติ ภาษา และ ศาสนา ทำให้การปกครองโดยรวมอำนาจเข้าหาศูนย์กลางได้ง่ายขึ้น ฝรั่งเศสเคยเป็นประเทศมหาอำนาจใต้อารอาณานิคมไว้ในดินแดนต่าง ๆ มาก ปัจจุบันยังคงเหลืออยู่บ้าง ดินแดนเหล่านี้ถือว่าอยู่รวมกันในประชาคมฝรั่งเศส (French Community) โดยมีฝรั่งเศสเป็นศูนย์กลางประชาคม

ภูมิประเทศเป็นที่ราบโดยทั่วไป มีเนื้อที่ประมาณ 213,000 ตารางไมล์ มีพลเมือง 48 ล้านคน ส่วนมากนับถือศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก ปกครองแบบสาธารณรัฐ มีประธานาธิบดีเป็นประมุข ปารีสเป็นเมืองหลวง

ฝรั่งเศสมีโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่รักษาความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกรรม และอุตสาหกรรม โดยพัฒนาทั้งสองอย่างควบคู่กันไป จึงแตกต่างกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจของสหราชอาณาจักร ที่เน้นหนักด้านอุตสาหกรรมจนผลิตอาหารไม่พอเลี้ยงประชากร

บทนำ

เคิมฝรั่งเศส อังกฤษ เยอรมัน ใช้หลักในการจัดการศึกษาที่คล้ายคลึงกัน โดยจัดเป็น 2-3 สายควบคู่กันไป สายหนึ่งเป็นระบบเก่าซึ่งคัดเลือกนักเรียนจำนวนน้อยมาเรียนเพื่อให้เข้ามหาวิทยาลัย การสอบเข้ามหาวิทยาลัยต้องสอบภาษาละตินด้วย นักเรียนที่เรียนแต่ภาษาท้องถิ่นอย่างเดียวไม่สามารถเข้าสอบในสถาบันชั้นสูงได้

ในปัจจุบันระบบการศึกษาในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยของฝรั่งเศสอยู่ในระหว่างวิวัฒนาการและการปรับปรุงโดยทั่วไป โดยปรับปรุงวิชาที่สอน, วิธีการสอน และการดำเนินงาน มีทั้งที่ปรับปรุงไปแล้วและกำลังปรับปรุงอีกบางส่วน อยู่ในช่วงที่กำลังพิจารณาว่าปรับปรุงใหม่ ระยะ 20 ปีที่ผ่านมาได้มีการศึกษาเกิดขึ้นใหม่เป็นจำนวนมาก สถานศึกษาบางแห่งเป็นผลของการขยายงานของสถานศึกษาที่มีอยู่แล้ว การเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นเพราะพลเมืองเพิ่มขึ้น ประกอบกับระบบการศึกษาของประเทศเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ทำให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารและช่างในกิจการต่าง ๆ มีโอกาสได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมมากขึ้นด้วย

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 การศึกษาในประเทศฝรั่งเศสยังคงรักษาสภาพอย่างที่เคยเป็นมาในศตวรรษที่ 19 ไว้ ส่วนมากต้องเข้าเรียนในประถมศึกษจนถึงอายุ 14 ปี ทั้งนี้ถือว่าเป็นการศึกษาที่ทำให้เด็กมีทั้งวิชาความรู้ที่จำเป็น และเป็นสิ่งที่ทุกคนจำต้องมี นักเรียนส่วนน้อยเท่านั้นที่สามารถศึกษาในระดับสูงไปกว่านั้น เด็กที่เข้าศึกษาในโรงเรียน ลีเซ (Lycee) คือโรงเรียนมัธยมส่วนมากเป็นบุตรหลานของชนชั้นกลาง เมื่อสอบได้ บั๊กกาโลเรอาค (Baccalauriat) ประกาศนียบัตรโรงเรียนชั้นมัธยมแล้วจะก้าวต่อไปถึงระดับอุดมศึกษาเพื่อทำปริญญาตรี

ระบบการศึกษาแบบเก่าที่ใช้อยู่เนื่องกันมาแต่กาลก่อนถูกแก้ไขปรับปรุงใหม่ การศึกษาแบบเก่าที่เร่งรัดให้เด็กเรียนมากจนเกินไปตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนจนจบกำลังเลิกไป มีระบบใหม่ที่ถือเอาระดับสติปัญญาและความฉลาดของนักเรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากการปฏิรูปการศึกษามีหลายสิ่งหลายอย่างต้องเปลี่ยนแปลงและแก้ไขจึงต้องพบกับอุปสรรคหลายประการ ทำให้การปรับปรุงล่าช้าไป ด้วยเหตุนี้ระบบการศึกษาของฝรั่งเศสในปัจจุบันจึงมีการศึกษาอยู่ถึง 3 แบบ คือ แบบเก่าที่กำลังจะหมดไป แบบใหม่กว่าแต่ยังไม่แพร่หลายดี กับแบบที่กำลังทดลองใช้อยู่ แต่ก้าวหน้าไปอย่างเชื่องช้า

หลังปฏิวัติใหญ่ในปี พ.ศ. 2332 เป็นต้นมา การศึกษาของฝรั่งเศสที่เคยมีการจำกัดสิทธิผู้จะเข้าเรียนได้เปลี่ยนเป็นระบบอิสระ โดยรัฐให้สิทธิเสรีภาพแก่ทุกคนที่จะแสวงหาความรู้ทุกประเภทวิชา เข้าเรียนในสถาบันของรัฐได้ทุกแห่ง ใ้ทุกคนเรียนโดยไม่เสียค่าเล่าเรียน ยกเว้นค่าธรรมเนียมบางประเภทแต่ต่ำมาก ให้สิทธิผู้ปกครองและนักเรียนในการออกความคิดเห็น และให้การศึกษาของฝรั่งเศสเป็นตลาดวิชาที่เปิดให้ชาวต่างชาติเข้าศึกษาได้เหมือนชาวฝรั่งเศสทุกประการ

ประวัติการศึกษา

1. สมัยกลาง (Middle Ages) ศาสนาเข้ามามีบทบาทต่อการศึกษามาก วัดได้สร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศได้ช่วยให้ศิลปะและวิทยาการเจริญก้าวหน้าตามไปด้วย เป็นที่เชื่อกันว่าแสงสว่างแห่งวิชาการมีอยู่ในวัดเท่านั้น ปรชฎาการศึกษาในสมัยกลางได้เน้นหนักในเรื่องความเป็นนักปราชญ์หรือผู้รอบรู้ซึ่งส่งเสริมการไต่คว้าที่ และการถกเถียงกับข้อคิดเห็นต่าง ๆ วัดในสมัยกลางยังคงมีหน้าที่รับผิดชอบในการให้การศึกษาแก่พลเมืองของประเทศอยู่ ได้จัดตั้งโรงเรียนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งในเมืองและชนบท ผู้เรียนยังจะต้องเรียนภาษาละตินด้วย ซึ่งเป็นแนวการศึกษาโบราณอยู่เพียงจะเริ่มให้ศึกษาเพื่อการอาชีพในรูปของการฝึกงาน โดยเด็กชายจะไ้ไ้เรียนรู้อาชีพจากการฝึกงานจากพวกช่างฝีมือหรือพวกพ่อค้า จนกระทั่งถึงศตวรรษที่ 11 ประเทศฝรั่งเศสได้ตั้งมหาวิทยาลัยขึ้น ชื่อมหาวิทยาลัยปารีส เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกที่จัดระบบมหาวิทยาลัยแบบปัจจุบัน จัดตั้งโดยพวกพระจากโรงเรียนนักบวชแห่งเมือง นอเตรอะ แคม (Nortre Dame) และผู้ร่วมงานจากวัดนักบุญ เจเนวีฟ (Stgenevieve) และครูที่ชื่อ Abelard มหาวิทยาลัยนี้มีคณะศาสนศาสตร์เป็นคณะคึกคัก สมัยกลางอยู่ในช่วงศตวรรษที่ 10-13

2. ยุคฟื้นฟู (Renaissance) ในศตวรรษที่ 14-15 และ 16 ซึ่งเราถือว่าเป็นยุคฟื้นฟู ในยุคนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดของพวกนิยมความปราชญ์เปรี๊ยะ (Scholasticism) มาเป็นแนวการศึกษาแบบมนุษยศาสตร์ (Classical Humanism) ซึ่งเน้นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ในของแต่ละบุคคลมากขึ้น นักการศึกษาที่ไม่ใช่พระหรือบาทหลวงเริ่มแสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้งกับความคิดเห็นทางศาสนา และจากแนวความคิดของพวกนี้เองที่ถือเป็นแนวความคิดที่สำคัญยิ่งของการศึกษาของประเทศฝรั่งเศส ในยุคนี้ปกครองแบบราชาธิปไตยจนถึงช่วงศตวรรษที่ 16 ซึ่งมีการรวมอำนาจไว้ส่วนกลาง มีระบบชั้นวรรณะในสังคม จนกระทั่งถึงศตวรรษที่ 17 รัฐบาลของฝรั่งเศสได้บังคับให้ทั่วทุกเมืองจัดตั้งโรงเรียนเพื่อเป็นการศึกษาคณะบังคับแก่ประชาชน การกระทำวิธีนี้ก็ได้กลายเป็นเอาอำนาจไปไว้กับศาสนามากขึ้นโดยเฉพาะนิกายโรมันคาทอลิก

3. ยุคแห่งความกระจ่าง (Enlightenment) หลังจากยุคฟื้นฟูสิ้นสุดลงก็ถึงยุคแห่งความกระจ่าง นักปฏิรูปการศึกษาชื่อ คอนโดร์เซต (Condorcet) ได้พูดถึงแนวทางการจัดการศึกษาที่ไม่ขึ้นกับการศาสนาซึ่งหวังกันว่าจะเป็นแนวทางใหม่ของประเทศฝรั่งเศสได้ แต่ความคิดนี้ได้ถูกทางศาสนาก็ักันโดยมีการตรวจและสั่งห้ามหนังสือที่เป็นอันตรายต่อศาสนาหมด

ศตวรรษที่ 18 ฝรั่งเศสได้นำระบบการศึกษาเข้ามารวมอยู่กับส่วนกลาง การศึกษาในยุคนี้ได้เน้นความมีสติปัญญา และความปราชญ์เปรี๊ยะ นักการศึกษาหลายคนได้พยายามหันความสนใจใหม่ทางด้านมนุษยศาสตร์มากกว่าศาสนา นักการศึกษาเหล่านั้นได้แก่ รูสโซ และมองแตนิย

ปี พ.ศ. 2332 ปรากฏว่าประชาชนอ่านหนังสือไม่ออกมาก เพราะค่าใช้จ่ายในการเรียนสูง (หญิงกว่า 75 เปอร์เซ็นต์ ชายกว่า 50 เปอร์เซ็นต์) เมื่อมีการเปลี่ยนการปกครองจึงได้ปรับปรุงการศึกษาด้วยโดยแบ่งประเทศออกเป็นหน่วย

การศึกษา คีพาร์ทเมนต์ (Department) ได้จัดตั้งระบบโรงเรียนรัฐบาลภายใต้
การควบคุมของพลเรือน ยกเลิกอำนาจของศาสนาที่มีต่อการศึกษา

ปี พ.ศ. 2334 ได้ออกกฎหมายให้มีระบบการศึกษาแบบรวมอำนาจ
ซึ่งยังคงใช้เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

ปี พ.ศ. 2338 กฎหมายกำหนด เน้นความสำคัญของมัธยมและอุดม
ศึกษามากกว่าประถมศึกษา ในแต่ละเขตคีพาร์ทเมนต์หรือแต่ละแหล่งที่มีประชากร
มากนั้น จะต้องมีโรงเรียนมัธยมศึกษา 1 โรงเรียน

ได้เปลี่ยนหลักสูตรความก้าวหน้ามาใช้แทนภาษากรีกหรือลาติน สอน
เด็กให้คิดอาศัยหลักวิทยาศาสตร์

4. สมิแย็นโปเลียนโบนาปาร์ต (Napolion Bonaparte) ในยุค
ของพระเจ้านโปเลียนเริ่มเห็นคุณค่าของประถมศึกษา ได้ปล่อยให้เอกชนและศาสนา
เข้ามาช่วยรับผิดชอบแทน สามารถให้พระสังฆนายกทำการสอนหนังสือโดยมีใบอนุญาต
ออกให้

ได้กำหนดให้มีโรงเรียนมัธยม 1 ปี 2 แบบ คือ

1. โรงเรียนมัธยมแบบลีเซ่ (Lycee)
2. โรงเรียนมัธยมแบบคอลแลจ (College)

โรงเรียนแบบลีเซ่ สอนโดยใช้หลักสูตรแบบโบราณ คือ สอนภาษาลาตินหรือ
ภาษากรีก เน้นค่านิยมมนุษยศาสตร์มากกว่าอาชีพะ เรื่องปรัชญาและประวัติศาสตร์สนใจ
น้อยมากเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความคิดเสรีในหมู่เด็ก ส่วนมากมาจากตระกูลขุนนาง
อยู่ใต้การควบคุมของโรงเรียนรัฐบาล และมักจะอยู่ในเมืองใหญ่เท่านั้น เป็นโรงเรียน
แบบกึ่งนอน

โรงเรียนคอลเลจคล้ายโรงเรียนแบบลิเซ่ จักโดยท้องถิ่นแต่สังคม
ฝรั่งไม่ค่อยนิยม

ปี พ.ศ. 2351 นโปเลียนได้ตั้งมหาวิทยาลัย ยูนิเวอร์ซิเตอิมเปเรียล
(University Imperiale) ซึ่งเป็นหน่วยควบคุมการศึกษาของรัฐทั้งหมดทั่วประเทศ
แกรนด์มาสเตอร์ (Grand master) เสนาบดี หรือผู้บริหารประเทศมีอำนาจทาง
การศึกษาอย่างมาก เพื่อให้การบริหารประเทศเป็นไปอย่างสะดวกได้มีการจัดโครงสร้าง
สร้างของประเทศเป็น 27 หน่วย (Academie) เรียกออะคาดีมีหรือภาคการศึกษา
กำหนดให้หนึ่งหน่วยอะคาดีมีควรมีโรงเรียนลิเซ่หนึ่งแห่ง

หน่วยอะคาดีมีเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

หน่วยคิงาร์ทเมนต์เป็นหน่วยบริหารโรงเรียนประถมศึกษา

หน่วยยูนิเวอร์ซิเตอิมเปเรียลเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนมัธยม

ศึกษา

5. ราชวงศ์เบอรับอง (Bourbon Restoration) เมื่อนโปเลียน
หมดอำนาจถึงราชวงศ์เบอรับอง มีอำนาจแทนได้เห็นความสำคัญของประถมศึกษา
จึงสนับสนุนโดยให้ศาสนาเข้ามามีอิทธิพลในเรื่องการศึกษาอีก ได้ตั้งมหาวิทยาลัยแห่ง
ประเทศฝรั่งเศสขึ้นแทน ยูนิเวอร์ซิเตอิมเปเรียล ตำแหน่งเสนาบดีก็เปลี่ยนเป็นรัฐ
มนตรี ตำแหน่งผู้นำทางการศึกษาได้เปลี่ยนชื่อเป็นรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการแห่ง
ชาติ (Minister of National Education)

6. ราชวงศ์จูเลีย บทบาทที่สำคัญในราชวงศ์จูเลีย ซึ่งต่อจากราชวงศ์
เบอรับองก็คือ กิโซ โคเป็นรัฐมนตรีคนแรกที่ดำรงตำแหน่งทางกระทรวงศึกษาธิการ
ปี พ.ศ. 2376 โคออกกฎหมายกิโซเกี่ยวกับการศึกษา กำหนดระบบประถมศึกษา
โดยให้จัดตั้งโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองหลวงของแต่ละคิงาร์ทเมนต์และแต่ละตำบล
ด้วย ราษฎรในท้องถิ่นรับผิดชอบในการสร้างและบูรณะโรงเรียนได้เงินจากรัฐบาล
ช่วยเหลือบ้างตามสมควร ไม่เก็บค่าเรียนจากคนจน ประชาชนทั่วไปต้องช่วยจ่าย
ค่าเล่าเรียน

เพื่อให้การศึกษาเป็นแบบเดียวกันทั่วประเทศ ได้จัดทำคู่มือการสอน
ให้แก่ครู หลักสูตรประกอบควย การอ่าน เขียน เรียงเลขคณิต ภาษาฝรั่งเศส ศิลปกรรม
ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก กฎหมายการศึกษาโกโซโตให้โอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชน
ทั่วไปอย่างกว้างขวาง ยังไม่มีการศึกษาบังคับ

กฎหมายโกโซโตกำหนดให้แต่ละคิฟาร์ทเมนต์สร้างวิทยาลัยฝึกหัดครูของตน
เพื่อเปิดสอนครูประถมศึกษา ต่อมาเปิดสอนครูมัธยม กฎหมายโกโซโตยังได้ระบุให้ตั้ง
โรงเรียนประถมศึกษาก่อนปลาย เปิดสอนวิชาชีพสำหรับการค้าเกษตรและอุตสาหกรรม

ในการออกใบอนุญาตแต่งตั้งครูให้สอนในโรงเรียนนั้น ในสมัยราชวงศ์
จูลายกำหนดไว้ดังนี้ให้พลเรือนมีอำนาจในการแต่งตั้งครูเข้าสอนในโรงเรียนได้ ส่วน
โรงเรียนเอกชนให้ พระสังฆนายกและนายกเทศมนตรีออกใบอนุญาตแต่งตั้งครูสอนใน
โรงเรียนเอกชนตามชุมชนต่าง ๆ

ปี พ.ศ. 2383 ราชวงศ์จูลาย ได้ตั้งโรงเรียนเด็กเล็ก Infant
School สอนเด็กอายุ 4-7 ขวบให้อ่านออกเขียนได้ สิทธิของสตรีเกี่ยวกับสิทธิทาง
การศึกษามีมากขึ้น

ปี พ.ศ. 2379 ได้ตั้งการศึกษาผู้ใหญ่ซึ่งเป็นความคิดแรกเริ่มของ
การจัดการศึกษาผู้ใหญ่ Adult Education ในช่วงของราชวงศ์นี้และได้เปิดทาง
ต่อมาสู่ประชาธิปไตยในยุคที่เรียกสาธารณรัฐที่สอง

7. สาธารณรัฐที่สอง (Second Republic) ปี พ.ศ. 2391 -
2413 เป็นสมัยของหลุยส์นาโปเลอง มีความเห็นว่าควรจัดการศึกษาแบบให้เปล่าแก่
ประชาชนทั่วไป และควรจัดเอาการประถมศึกษาเข้าอยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ
การเพิ่มขึ้นของจำนวนนักเรียนหลังสงครามโลก

ปี พ.ศ. 2514 โรงเรียนรัฐบาลในฝรั่งเศสมีนักเรียนทั้งหมดทุกรุ่น
ประมาณ 11 ล้านคน เท่ากับ 1 ใน 5 ของจำนวนประชากรฝรั่งเศสทั้งหมด นอก
จากนี้แล้วในโรงเรียนเอกชนก็มีนักเรียนประมาณ 2 ล้านคน รวมกันแล้วประชากร

ฝรั่งเศสประมาณ 1 ใน 4 คนเรียนอยู่ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์

จำนวนนักเรียนในโรงเรียนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตลอดระยะเวลา 25 ปีที่ผ่านมา ปัจจุบันจำนวนนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประมาณ 4,120,000 คน เท่า ๆ กับปีก่อน แต่ปี พ.ศ. 2 5 1 3 มี 3,400,000 คน ปีพ.ศ. 2 5 1 4 เพิ่มขึ้นเป็น 3,640, 000 คน

จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้น เหตุสำคัญเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากร นับแต่ปี พ.ศ. 2489 มา ฝรั่งเศสมีคนเพิ่มปีละ 800,000 คน มากกว่าก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ถึง 180,000 คน โรงเรียนประถมศึกษาต้องพบกับปัญหานักเรียนเพิ่มขึ้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2494 โรงเรียนมัธยมพบกับความเคียดกรอนทำนองเดียวกันนี้ในปี พ.ศ. 2500 และอุดมศึกษาต้องพบปัญหานี้ในปี พ.ศ. 2507 เป็นต้นมา สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาและอุดมศึกษานั้น มีเหตุการณ์บางอย่างเกิดมาก่อนปัญหาผลเมืองเพิ่มแล้ว เนื่องจากชาวฝรั่งเศสนิยมส่งบุตรหลานเรียนเพิ่มขึ้นในระดับสูงกว่าแต่ก่อน ซึ่งเกิดจากความต้องการทางเศรษฐกิจ เมื่อถึงการศึกษาต่าง ๆ ต้องใช้คนงานในสำนักงาน ข้างและเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารมากขึ้น ภาวะค่าครองชีพที่ขึ้น โรงเรียนมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาจึงต้องรับนักเรียนมากขึ้นตามไปควย

ปัจจุบันเด็กต้องเข้าเรียนหนังสือตั้งแต่อายุ 6 ขวบ ถึง 16 ปี เป็นเวลา 10 ปี เกิมกำหนดให้เรียนถึงอายุ 14 ปี เท่านั้น เริ่มขยายขึ้นอีก 2 ปี เมื่อพ.ศ. 2510 จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2518 ก็ยังปฏิบัติไม่ได้ทั่วถึง เนื่องจากจำนวนโรงเรียนไม่เพียงพอ ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการยากที่จะทำให้การเปลี่ยนแปลงนี้ไปควยกันได้กับการปฏิรูปการศึกษาที่ดำเนินการมาก่อน

ครอบครัวใดประสงค์จะขอยกเว้นไม่ปฏิบัติตามกฎหมายข้อนี้ก็ได้ระหว่างปี พ.ศ. 2513 - 2514 ประมาณว่าเด็กอายุระหว่าง 14 - 15 ขวบ เรียนอยู่ในโรงเรียนถึงร้อยละ 90 แต่ในขณะเดียวกันเด็กวัย 15 - 16 ปี เขาเรียนอยู่เพียงร้อยละ 78.6 เท่านั้น

เมื่อนักเรียนเพิ่มขึ้น จำนวนครูสถานที่เรียนและค่าใช้จ่ายจำต้องเพิ่มขึ้นตามส่วน ปี 2493 ถึง 2514 งบประมาณกระทรวงศึกษาได้รับเพิ่มจาก 149,000,000,000 ฟรังก์ เป็น 2,975,000,000,000 ฟรังก์ งบประมาณที่เพิ่มขึ้นนี้เป็นราคาของอุปกรณ์เพิ่มขึ้นด้วย ปี 2495 - 2512 ครูประถมเพิ่มขึ้นจาก 150,000 เป็น 245,000 คน ครูมัธยมเพิ่มขึ้นจาก 52,000 คน เป็น 182,400 คน ปี พ.ศ. 2503 - 2512 มีโรงเรียนประถมศึกษาเปิดใหม่มากกว่า 8200 แห่ง การก่อสร้างโรงเรียนใหม่ ๆ นี้จะคงคำนึงถึงการเคลื่อนย้ายหรืออพยพของประชากรด้วย

ลักษณะที่เด่นชัด 2 ประการของระบบการศึกษาของประเทศฝรั่งเศสคือ ลักษณะที่เป็นการรวมอำนาจมาไว้ส่วนกลาง (Centralization) และลักษณะที่เน้นการศึกษาเพื่อความเป็นนักปราชญ์ หรือความปราดเปรื่องในหมู่นักศึกษา ใกล้เคียงกัน โดยถือว่าเป็นระบบที่เอื้อต่อการพัฒนาการศึกษาอย่างมาก

การที่ประเทศฝรั่งเศสให้ความสำคัญของการศึกษาในรูปแบบการศึกษา เพื่อความปราดเปรื่อง และการเน้นคุณค่าของการศึกษาในแง่มนุษยชาติและมนุษยศาสตร์ ทำให้การศึกษาของประเทศนี้ห่างไกลจากสภาพความต้องการของชีวิตที่แท้จริง ในปัจจุบันชาวฝรั่งเศสมีความต้องการที่จะได้รับการศึกษามากขึ้น และต้องการผู้มีสติปัญญาสูงจำนวนมากขึ้น แต่คนส่วนมากก็ยังเห็นว่าการศึกษาเป็นของคนกลุ่มน้อยที่ได้รับการเลือกสรรแล้วเท่านั้น

หลังจากจบชั้นประถมศึกษาแล้ว ชาวฝรั่งเศสจะได้เรียนอาชีวศึกษาในระยะเวลาหนึ่งเพื่อประกอบอาชีพ แต่ในทางปฏิบัติฝรั่งเศสยังเน้นการศึกษาเพื่อความปราดเปรื่องอยู่มาก ปี พ.ศ. 2503 พบว่าเด็กวัยเรียนระดับมัธยมศึกษาเรียนจบเพียง 12 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น ส่วนวัยที่เรียนระดับอุดมศึกษาจบมหาวิทยาลัยหรือได้รับปริญญาตรี หรือวุฒิปรีกเตอร์เทียบเท่าเพียง 3.3 เปอร์เซ็นต์ ทั้งที่ปรากฏว่ามีผู้เข้าเรียนเพิ่มขึ้นถึง 50 เปอร์เซ็นต์ ในช่วงปี พ.ศ. 2493 - 2503

ระบบการศึกษา

มีกฎหมายการศึกษาที่กำหนดไว้ว่า การศึกษาภาคบังคับสำหรับเด็กอายุ ตั้งแต่ 6 ขวบขึ้นไปจะต้องศึกษาจนถึงอายุ 14 ปี ต่อมาปี พ.ศ. 2510 รัฐบาลได้ขยายการศึกษาภาคบังคับออกไปจนถึงอายุ 16 ปี

ระบบการศึกษาของประเทศฝรั่งเศสแบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา

ประถมศึกษา เรียน 5 ปี เด็กอายุระหว่าง 6-11 ขวบ แบ่งเป็น 3 ระยะคือ

1. ชั้นเตรียมประถม (Cours Préparatoire)
เรียน 1 ปี อายุ 6-7 ขวบ
2. ประถมศึกษาชั้นต้น (Cours Élémentaire)
เรียน 2 ปี อายุ 8-9 ปี
3. ประถมกลาง (Cours Moyen)
เรียน 2 ปี อายุ 10-11 ขวบ

มัธยมศึกษา เรียน 6 ปี เด็กอายุ ระหว่าง 12-16 ปี แบ่งแนวทางออกเป็น 3 ทาง คือ

1. มัธยมศึกษาตอนต้น (L'enseignement du 1er cycle)
เรียน 4 ปี เป็นระยะที่เด็กจะเลือกเรียนได้ 2 ทาง ดังนี้
ก. เป็นการศึกษาหนักไปทางภาษาเก่า
ข. เป็นการศึกษาหนักไปทางภาษาปัจจุบัน
2. มัธยมศึกษาตอนปลาย (L'enseignement du second cycle)
เรียน 2 ปี เด็กอาจเลือกแนวทางการศึกษาได้ดังนี้

- ก. การศึกษาวิชาชีพทั่วไป
1. วิชาช่างเทคนิคและช่างฝีมือประเภทต่าง ๆ
  2. วิชาชีพทางเกษตรกรรม
- ข. การศึกษาสายสามัญที่มุ่งจะเรียนให้จบมัธยมเพื่อจะเข้าเรียนต่ออุดมศึกษา

3. มัธยมศึกษาปีที่สุดท้าย

รัฐบาลจะเปิดสอบรวมทั่วประเทศเมื่อสำเร็จจะได้ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษา บัณฑิตโบลเรอาคท์ Baccallureat ที่แบ่งเป็น 5 แขนงคือ

1. Philosophie
2. Sciences Experimentales
3. Mathematiques
4. Mathematiques et Techniques
5. Sciences Economiques et Humaines

อุดมศึกษา (L' enseignement Superieur)

ได้แก่วิทยาลัยอาชีพชั้นสูงและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ

การศึกษาก่อนประถม

โรงเรียนอนุบาลไม่เป็นการศึกษาบังคับแต่ส่วนใหญ่ครอบครัวชาวฝรั่งเศสช่วยกันหาเลี้ยงชีพ จึงส่งเด็กที่มีอายุประมาณ 2 ขวบเข้าโรงเรียนอนุบาล ซึ่งเป็น การผ่อนเบาภาระของครอบครัวประการหนึ่ง และให้เด็กมีโอกาสเรียนชั้นคนที่ได้ รับประโยชน์ พร้อมทั้งจะเข้าศึกษาในชั้นประถมศึกษาอีกประการหนึ่ง เด็กฝรั่งเศส อายุระหว่าง 5-6 ขวบส่วนมากจะเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลแทบทั้งสิ้น เด็กอายุ ระหว่าง 4-5 ขวบเข้าเรียน 66 เปอร์เซ็นต์ อายุ 3-4 ขวบเข้าเรียน 61 เปอร์เซ็นต์

อายุ 2-3 ขวบ เข้าเรียนเพียง 18 เปอร์เซ็นต์ เท่านั้น สิ่งที่เด็กเรียนได้แก่ การกีฬา การร้องเพลงและหัตถกรรม ยังไม่เรียนวิชาอะไรจริงจัง แต่ก็นับได้ว่าเด็กได้รับการศึกษาเบื้องต้นแล้ว

ประถมศึกษา

การประถมศึกษาของประเทศฝรั่งเศส รับเด็กอายุ 6-11 ขวบ ใช้เวลาเรียน 5 ปี แบ่งออกเป็น 3 ระยะคือดังนี้

1. ชั้นเตรียมประถม (Cours Préparatoire) อายุ 6-7 ขวบ เป็นชั้นที่เริ่มต้นการศึกษาภาคบังคับใช้เวลาเรียน 1 ปี ซึ่งมีความสำคัญสำหรับเด็กที่ยังไม่เคยเข้าโรงเรียนอนุบาล

2. ประถมศึกษาชั้นต้น (Cours élémentaire) การศึกษาในชั้นนี้ สำหรับเด็กที่มีอายุ 8-9 ขวบ ใช้เวลาเรียน 2 ปี

3. ประถมชั้นกลาง (Cours Moyen) สำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 10-11 ขวบ เรียนเป็นเวลา 2 ปี

ตามกำหนดอายุจะเห็นได้ว่า เด็กที่มีอายุ 10-11 ขวบ จะต้องสำเร็จการศึกษาชั้นประถม และพร้อมที่จะเข้าศึกษาชั้นมัธยมได้

แม้ว่าการศึกษาภาคบังคับจะมีผลใช้กับเด็กเพียงอายุ 14 ปีก็ตาม การศึกษาภาคบังคับจะไม่หยุดยั้งแค่นั้น เด็กที่เรียนจบชั้นประถม (อายุประมาณ 12 ปี) ถ้าไม่สามารถจะเข้าเรียนต่อในโรงเรียนมัธยมได้ ก็จะมีโรงเรียนอย่างหนึ่งให้เรียน เรียกว่า "โรงเรียนมัธยมสำรอง" (Complementary School) คือไปจนอายุหกเกณฑ์บังคับในโรงเรียนนี้ เด็กสามารถเลือกเรียนได้ตามความสมัครใจ วิชาที่เปิดสอนในโรงเรียนนี้มีวิชาทั่วไป วิชาเกษตรกรรม วิชาการบิน การอุตสาหกรรม และการพาณิชย์ เด็กที่เรียนในโรงเรียนนี้จะเรียนได้เป็นบางเวลา หรือที่เรียกว่า "ผลัด"

หลักสูตรประถมศึกษาจะสอนวิชาที่เห็นว่าเป็นประโยชน์แก่เด็ก ซึ่งได้ข้อเท็จจริง ชาวสาร วิชาการความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นแก่นสาร ได้แก่ ศีลธรรม จรรยา หน้าที่พลเมือง อ่านเขียนภาษาฝรั่งเศส เลขคณิต และมาตราเมตริก ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ เน้นหนักเรื่องประเทศฝรั่งเศส บทเรียนเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์เบื้องต้น วาดเขียน ร้องเพลง หัดศึกษา สำหรับเด็กชายซึ่งเน้นหนักทางวิชาการ เกษตร ส่วนเด็กหญิงเน้นหนักทางวิชาเย็บปักถักร้อย ภายบริหาร

ปี พ.ศ. 2512 ทางกรมได้ใช้วิธีใหม่ในระดับประถมศึกษา ซึ่งเรียกว่าระบบ "1 ใน 3 ของเวลาเรียน" (tiers-temps) ซึ่งมีความมุ่งหมายให้โรงเรียนสอนวิชาบางประเภทหนักขึ้นเป็นวิชาที่เรียกว่า "วิชาการกระตุ้น" (Activite d' eveil) สติปัญญาของเด็กนักเรียนควบคู่กันไปกับวิชาพลศึกษา อย่างไรก็ตามก็ระบบที่กล่าวนี้จำต้องดำเนินเป็นขั้น ๆ เนื่องจากมีความยากลำบากในการฝึกอบรมครูที่จะทำหน้าที่สอนวิชาและปฏิบัติงานดังกล่าว

นอกจากโรงเรียนสามัญแล้วยังมีโรงเรียนพิเศษ (Special) สำหรับเด็กพิการทางร่างกายหรือจิตใจ หรือที่ไม่สามารถเรียนร่วมกับเด็กอื่นใดอย่างใดก็ตามก็ไม่ได้หมายความว่า เด็กพิการตามที่กล่าวนี้จะเขาเรียนในโรงเรียนพิเศษ หรือชั้นพิเศษที่จัดไว้ความโรงเรียนสามัญเสียทั้งหมด ทางกรมได้ให้ความเอาใจใส่แก่เด็กพิการมากขึ้นในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมาโดยเปิดชั้นเรียนขึ้นใหม่และฝึกอบรมครูมากขึ้น แต่ถึงกระนั้น ก็ตามจำนวนชั้นเรียนและครูสอนก็ยังขาดแคลนอยู่มาก ซึ่งจะต้องทำการปรับปรุงเพิ่มขึ้นอีก

มัธยมศึกษา (Le Premier Cycle du second degree)

การศึกษาในชั้นนี้มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นระยะที่เด็กจะเริ่มตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อในแขนงต่าง ๆ บางรายก็มุ่งเรียนจนจบชั้นนี้ บางรายก็จะไปเรียนวิชาชีพ มัธยมศึกษาของฝรั่งเศสใช้เวลาเรียน 6 ปี แบ่งเป็นมัธยมต้น

4 ปี เรียกว่า (First Cycle) และมีชั้นตอนปลาย 2 ปี เรียกว่า (Second Cycle) เด็กมีอายุ 12-18 ปี

วิธีเรียกชั้นของประเทศฝรั่งเศสเรียกกลับกันกับประเทศไทย โดยเรียกชั้นยิ่งสูงขึ้นตัวเลขยิ่งน้อยลง การเรียกชั้นมัธยมจึงเรียกเป็นชั้นปีที่ 6 ปีที่ 5, 4, 3, 2 และปีที่ 1 ซึ่งเป็นชั้นสูงสุดเทียบได้กับ ม.ศ.5 ของไทย

มัธยมศึกษาตอนต้น

ปี พ.ศ. 2508 รัฐบาลเริ่มปรับปรุงการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นใหม่ โดยมุ่งให้การศึกษาระดับนี้ค่อย ๆ เปลี่ยนไปเป็นชั้น ๆ จนเป็นวิทยาลัยมัธยมศึกษาหรือ Colleges d'enseignement secondaire- C.E.S. ซึ่งจะเข้าแทนที่โรงเรียนมัธยมแบบเก่า คือ ลีเซ่ และวิทยาลัยแผนกทั่วไป คือ คอลแลจ (Colleges d'enseignement general)

ปี พ.ศ. 2511 ชั้นปีที่ 6 ได้รับการปรับปรุงใหม่มีลักษณะและการสอนเหมือนกันทั้งหมด โดยให้นักเรียนเริ่มศึกษาภาษาใดภาษาหนึ่งที่เป็นภาษาที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน

การศึกษาระดับนี้แยกออกเป็นสองแขนงคือ

1. ลีเซ่ หรือมัธยมศึกษาแบบเก่า (Lycee)
2. วิทยาลัยมัธยมศึกษา (College d'enseignement general)

ก่อนนี้เคยแยกเป็น 2 แขนงเช่นกัน คือ

1. แบบโบราณ (Classique)
2. แบบสมัยใหม่ (Moderne)

แบบโบราณนี้ นักเรียนจะเรียนภาษาละตินด้วย แต่ในปัจจุบันนักเรียนจะเลือกเรียนภาษาใดก็ได้ เมื่อถึงปีที่ 3 แล้วจะเลือกเรียนภาษาหนึ่งภาษาใดอันเป็นภาษาปัจจุบันเป็นภาษาใดก็ได้ หรือจะเลือกเอาการเรียนภาษาเอกเพิ่มเติมก็ได้เช่นเดียวกัน

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 เป็นต้นมา นักเรียนมัธยมศึกษาทุกคนจะต้องเรียนวิชาช่างที่เรียกว่า เทคโนโลยี (Technologie) ด้วย อย่างไรก็ตามการเรียนวิชานี้ได้ขยายออกไปตลอดทุกชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเฉพาะในบางโรงเรียนเท่านั้น (ประมาณครึ่งหนึ่งของมัธยมทั้งหมด) เมื่อถึงปลายปีการศึกษา คณะครูและอาจารย์ที่เรียก สภาโรงเรียน หรือ (Conseil de classe) จะเป็นผู้ลงมติว่านักเรียนคนใดควรจะไต่เลื่อนขึ้นไปเรียนในชั้นสูงขึ้นไป เรียนแผนกไหน ภายใต้การต้องการให้เด็กของตนเรียนในแผนกอื่นที่ไม่ใช่สภาเลือกให้ นักเรียนผู้นั้นจะต้องสอบเข้าเรียนในแผนกที่ผู้ปกครองเลือกให้ ดังนั้นจึงมีชั้นเรียนอีกแผนกหนึ่ง เรียกว่า ชั้นรอ (Classe d' accueil หรือ Transition) ไว้รับนักเรียนที่จะย้ายจากแผนกหนึ่งไปอีกแผนกหนึ่ง

นักเรียนบางส่วนเท่านั้นที่สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนระดับ 2 หรือมัธยมตอนปลายได้ นักเรียนที่สภาโรงเรียน (สภาโรงเรียนประกอบด้วยคณะครูและอาจารย์ในโรงเรียน) เห็นว่าไม่เหมาะที่จะเรียนต่อจากชั้นปีที่ 6 ก็จะถูกจัดให้เรียนในชั้นที่จัดเฉพาะไว้ชั่วคราว หรือเรียกว่า ชั้น Transition นักเรียนที่เข้าเรียนในชั้นนี้จะต้องเรียนพิเศษและถูกกวาดขันวิชาเรียนที่ตนเรียนอ่อน โดยมีอาจารย์และครูพิเศษเป็นผู้สอน เพื่อให้เรียนทันเพื่อนที่เรียนอยู่ในชั้นปีที่ 6 และ 5 ได้ สำหรับนักเรียนที่ได้เรียนในชั้น Transition แล้ว แต่ไม่สามารถเรียนต่อได้ก็ต้องไปเรียนวิชาปฏิบัติ หรือวิชาเตรียมอาชีพ จากหลักสูตรที่กระทรวงนี้ได้รับการตีเตียนเป็นอย่างมากจากบุคคลทั่วไป ฉะนั้นในปี พ.ศ. 2514 รัฐสภาฝรั่งเศสจึงได้ร่างกฎหมายฉบับใหม่เป็นกฎหมายแนะแนวการศึกษา โดยกำหนดไว้ว่านักเรียนที่ไม่สามารถเข้าเรียนในชั้นเรียนของโรงเรียนลีเซ หรือโรงเรียนคอลแลช ทั้งที่ได้เข้าเรียนในชั้น Transition แล้วควรจะเข้าเรียนในโรงเรียนเทคนิคหลักสูตรสั้น โดยจะเข้าเรียนในโรงเรียนเทคนิคโดยตรง หรือจะผ่านชั้นเตรียมมา 1 ปีก่อนก็ได้ (ชั้น Transition หมายถึงการเรียนในชั้นปีที่ 5 ที่จัดไว้สำหรับนักเรียนที่ต้องการปรับปรุงตัวเองใหม่มีความรู้ทันระดับกันกับเพื่อน)

มัธยมศึกษาตอนต้นใช้เวลาเรียน 4 ปี ตั้งแต่ชั้น 6 ถึงชั้น 3 เป็นขั้นตอนการศึกษาหัวเลี้ยวหัวต่อที่เด็กจะเลือกเรียนใดครั้งนี้

1. Section Classique เป็นการศึกษาหนักไปทางภาษาเก่าคือเรียนภาษาละตินในเทอมที่ 2 ของชั้นที่ 6 และต้องเรียนภาษากรีกในชั้นที่ 4 รวมวิชาสามัญอื่น ๆ ในชั้นนี้ด้วย

2. Section Moderne เป็นการศึกษาไปในทางภาษาปัจจุบัน

ก. เด็กอาจเลือกเรียนภาษาฝรั่งเศสและภาษาต่างประเทศที่จะเริ่มต้นเรียนในชั้นที่ 4 และวิชาสามัญทั่วไป

ข. เด็กอาจเลือกเรียนภาษาต่างประเทศหนึ่งภาษา และเรียนวิชาที่มีแนวโน้มไปทางวิชาชีพประเภทต่าง ๆ

เด็กที่ผ่านการศึกษาระดับชั้นที่ 6 และ 5 แล้วอาจเลือกเรียนมุ่งไปในทางเกษตรศาสตร์เบื้องต้นก็ได้ โดยมีโรงเรียนเฉพาะเรียกว่า Colleges และ Lycées agricoles ให้เขาเรียนได้

มัธยมตอนปลาย (Le Second Cycle Long)

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือมัธยมปีที่ 2 และ 1 ใช้เวลาเรียน 2 หรือ 3 ปี

ถ้าเรียนหลักสูตร 3 ปีจบแล้วจะได้ประกาศนียบัตร บัณฑิตโลเรอาค์ Baccalaureats หรือ Technician's Baccalaureats หรือ Technician(s) Diploma (Brevet)

ถ้าเรียนหลักสูตร 2 ปี ให้เรียนเน้นหนักไปทางวิชาชีพ และให้เรียนในวิชาเฉพาะ 1 ปี หรือเรียนวิชาพิเศษที่ทางบริษัทต่าง ๆ ให้ความร่วมมือจัดขึ้น 1 ปี แนวทางที่เด็กจะเลือกเรียนแยกออกได้ดังนี้

ก. การศึกษาวิชาชีพทั่วไป เป็นวิชาเกี่ยวกับเทคนิคหลักสูตร
 ระยะสั้น L' enseignement technique "Court" โรงเรียนประเภทนี้
 กำลังได้รับการปรับปรุงอย่างมาก มีสอนหลายแผนกด้วยกัน บางแผนกหลักสูตร
 3 ปี ผู้ที่เรียนสำเร็จจะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (Brevet d' Enseigne-
 ment general) มีหลายวิชาเป็นวิชาชีพเฉพาะทั้งสิ้น ก่อนนี้รับนักเรียน
 ที่จบประถมปลายเป็นส่วนใหญ่ ปี พ.ศ. 2514 ได้ออกกฎหมายฉบับใหม่อนุมัติให้
 รับจากนักเรียนที่สำเร็จมัธยมศึกษาชั้นต้น คือ ผู้ที่จบชั้นที่ 5 หรือ 4 ส่วนนักเรียน
 ที่มาจากชั้นชั่วคราว หรือชั้นรอ (transition) จะต้องเรียนต่อในแผนกเตรียม
 อาชีพเป็นเวลา 1 ปีเสียก่อน

การศึกษาวิชาช่างเทคนิคและช่างฝีมือประเภทต่าง ๆ ใช้เวลาเรียน
 ประมาณ 2 ปีเช่นกัน ก็จะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพทางช่างเทคนิคต่าง ๆ
 (Certificat d' Aptitude Professionnelle เรียกว่า C.A.P.)

การศึกษาวิชาชีพทางเกษตรกรรม ซึ่งมีหลักสูตรเพียง 2 ปี (เทียบ
 เท่าชั้นปีที่ 2 และ 3 ของสายสามัญ) ถ้าเรียนเพียงปีเดียว ก็จะได้รับประกาศนียบ
 ัตรวิชาการเกษตรทั่วไป หรือใบรับรองการฝึกหัดงานทางการเกษตร ถ้าเรียน
 2 ปีการศึกษา ก็จะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพทางเกษตรกรรม หรือทางเจ้าหน้าที่
 เทคนิคเกษตรกรรม

ข. การศึกษาสายสามัญ เป็นหลักสูตรระยะยาว เป็นการศึกษา
 ของนักเรียนที่มุ่งเรียนจนจบเพื่อเข้าเรียนต่อในทางอุดมศึกษาหรือวิชาชีพชั้นสูง จะต้อง
 ใช้เวลาเรียน 3 ปี นักเรียนจะต้องเข้าเรียนในโรงเรียนลีเซ (Lycee)
 การศึกษาในชั้นปีที่ 1 จะมีแขนงการศึกษาที่แยกออกกว้าง ๆ ใดคือ

- ภาษากรีก ภาษาลาติน และภาษา ต่างประเทศ
- ภาษากรีก ภาษาลาติน ภาษาต่างประเทศ และมนุษยวิทยา
- ภาษาลาติน ภาษาต่างประเทศ 2 ภาษา และวิชามนุษยวิทยา

- ภาษาลาติน ภาษาอังกฤษ และวิทยาศาสตร์
  - วิทยาศาสตร์ คำนวณ และภาษาอังกฤษ 2 ภาษา
  - วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ 1 ภาษา และวิชาเทคนิคอุตสาหกรรม
- วิชาผลิตผลทางเศรษฐกิจและภาษาอังกฤษ 2 ภาษา

มัธยมศึกษาปีที่สุดท้ายของมัธยมสายสามัญ รัฐบาล เปิดสอบรวมทั้งประเทศ เมื่อสำเร็จแล้วได้รับประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาเรียกว่า "บักกาโลเรอาคต์" (Baccalaureat) แบ่งออกเป็น 5 แขนง คือ

1. ปรัชญา - อักษรศาสตร์
2. เศรษฐศาสตร์และสังคม
3. คำนวณและวิทยาศาสตร์
4. คำนวณและธรรมชาติวิทยา
5. คำนวณและเทคนิค

สำหรับนักเรียนที่เลือกไปทางวิชาชีพ ใช้เวลาเรียนเหมือนกับมัธยมศึกษาตอนปลาย สำเร็จแล้วได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่เทียบเท่า "บักกาโลเรอาคต์" เหมือนกัน นักเรียนเหล่านี้จะมีโอกาสเข้าศึกษาในชั้นอุดมศึกษาหรือวิชาชีพชั้นสูงได้

ผู้ที่เรียนวิชาเกษตรกรรมโดยเฉพาะ ก็ใช้เวลาเรียนเหมือนกับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นนักเทคนิคทางการเกษตร แต่ถ้าเรียนเพิ่มอีก 2 ปี ก็จะเป็นนักเทคนิคชั้นสูงทางการเกษตรด้วย

ถ้าเรียนหลักสูตร 2 ปีให้เรียนเน้นหนักไปทางวิชาชีพ และให้เรียนในวิชาเฉพาะ 1 ปี หรือเรียนวิชาชีพที่ทางบริษัทต่าง ๆ ให้ความร่วมมือจัดขึ้น 1 ปี

การพิจารณาเลือกว่าเด็กจะเรียนประเภทไหนเป็นหน้าที่ของสภาแนะแนวการศึกษา จะพิจารณาวิเคราะห์ความพร้อมของครอบครัวและอุปถัมภ์ของนักเรียนประกอบไปกับการพิจารณาประวัติการเรียนของนักเรียนนั้น ๆ ด้วยเหมือนกัน